

Amphitrio – „Timelines”

Berti Barbera

Muzica bună te ia din prima, de aceea a fost simplu să-mi placă *Amphitrio*. Ei au stabilit un standard de care aş dori să mă las surprins cât mai des pe scena din România. De ce spun asta?

Combinațiile riscante de genuri, stiluri și moduri de articulare sunt, în muzica românească, fie sclipire, fie caraghioslăc. Ethosul românesc ilustrat muzical generează deopotrivă reușite remarcabile și un maldăr de balast ambalat frumos și distribuit cu cinism unui public care primește ce se dă sau care preia mimetic pentru că află că e *cool*. Fără să mai insistăm pe balast, propun o reușită, una dintre acele revelații muzicale pe care le întâlnești destul de rar, de aceea te poți bucura mai mult de ele, le poți asculta mai atent și îi poți urmări pe creatorii lor câtă vreme se manifestă cel puțin la fel de consistent.

Formula de trio are o istorie lungă și fertilă în jazz, de la Bud Powell și Bill Evans până la Leszek Możdżer cu Lars Danielsson și Zohar Fresco. Un trio bun nu pierde nimic prin dimensiune, câștigă dialog, spațiu și coeziune. Pianul, (contra)basul și tobele, în mâinile potrivite, pot spune totul. *Amphitrio* se înscrie în această tradiție cu o bază solidă în școala clasică și în auditii esențiale. Pianistul Andrei Petrache, basistul Mike Alex și bateristul Philip Goron formează un trio construit pe complementaritate, pe energie comună și pe o admirabilă unitate de intenție. Din 2020, când grupul se numea Andrei Petrache Trio, inițialele numelor membrilor s-au unit în noua denumire. *Amphitrio* înseamnă jazz european, scriitură complexă, bine articulată pe un teritoriu muzical comun descoperit. Recunoaștem ecouri nordice, motive estice, o panoramă sonoră redată detaliat, virtuos și entuziast. Acustic, electric, groove și suficiente motive de plăcută mirare. Aer proaspăt, contemporan!

„Timelines”, albumul lansat în 2024, pornește dintr-un impuls dublu: dorința de a face ceva nou și dorința de a celebra libertatea. În 2024, la 35 de ani de la eliberarea de sub regimul dictatorial, *Amphitrio* a conceput turneul „What Freedom Sounds Like” în 11 țări, 8 dintre ele făcând parte din fostul bloc comunist, și un album în care fiecare piesă pornește dintr-un element folcloric specific fiecăreia dintre aceste țări: România, Ungaria, Bulgaria, Germania, Polonia, Serbia, Cehia, Slovacia. Opt țări, opt povești, un limbaj comun.

Albumul începe cu „Lynx”, cu cea mai intimă poveste de culise. Andrei Petrache a numit-o inițial „Electron”, un „statement” pentru intrarea trupei în

lumea muzicii de fuziune, puternic și direct, cât mai reprezentativ. Apoi a venit modificarea: râsul, un animal pe cât de puternic în solitudinea lui, pe atât de rar, a fost alegerea ca simbol de distincție asociat cu România. Tema melodică are rădăcini folclorice, dar travestită în acest limbaj elaborat, capătă o energie pe care folclorul pur nu ar fi putut-o genera. Poate cea mai bună alegere pentru începutul unui album: România nu e evocată lent, nostalgic, ci prin forța unui animal sălbatic care încă trăiește în pădurile ei. Completarea ideală în acest format cu tentă rock este chitara lui Nicu Patoiu, cu fiecare notă implicată în sensul muzical.

„Weave of Time” pornește dintr-o țesătură tradițională slovacă. În mitologia slavă, destinul omului era țesut de Sudičky, cele trei femei care țesau firul vieții fiecărui om la naștere. A țese înseamnă a crea destin, a lega prezentul de trecut și de viitor. Piesa cu intro de pian merge înapoi în timp, revine la simbolul slovac, la fel ca țesătura: un fir care se întoarce mereu la punctul de plecare, dar într-un alt strat. Pentru un trio de jazz e o idee muzicală extraordinară: tema care revine transformată, variațiunile care păstrează firul de bază, ritmul spiralat și adaosul timbral inspirat prin țesătura de flugelhorn a lui Sebastian Burneci.

„Marta” vine de la Baba Marta, bătrâna capricioasă din folclorul bulgar care personifică luna martie. Când e în toane bune, aduce soare și căldură. Când e supărată, aduce zăpadă și ger. De aceea vremea din martie e atât de schimbătoare, pentru că reflectă stările ei. De 1 martie, bulgarii poartă Martenitsa, un șnur împletit din fire albe și roșii, echivalentul măștișorului românesc. Alb pentru iarnă, roșu pentru viață. Se poartă până când vezi primul copac înflorit sau prima rândunică. Ambivalentă, imprevizibilă, cu o energie arhaică de zeiță a vremii și a trecerii timpului, Marta e ilustrată sincopat și poliritmic, ca și cum ne-ar dezvălui rostul muzical al tradiției de la sud de Dunăre.

„Lorelei” e sirena născută din literatura romantică germană și nu din folclorul străvechi. Clemens Brentano a inventat-o în 1801, Heinrich Heine a dus-o la nemurire în 1824 cu poemul său celebru. O femeie de o frumusețe copleșitoare stă pe stânca de pe malul Rinului, își piaptăna părul auriu și cântă. Marinarii, vrăjiți, nu mai iau seama la curenții primejdioși și se îneacă. Nu urmărește deliberat fatalitatea, e o frumusețe care ucide prin simpla ei existență. O legendă revitalizată de o piesă densă, dramatică, cu o componentă romantică amplificată de violoncelul lui Mihail Grigore.

„Emese's Dream” pornește dintr-un fragment de folclor maghiar. Emese e mama lui Álmos, primul conducător al triburilor maghiare care au migrat spre Pannonia în secolul IX. Visul ei profetic, cu vulturul care prin contopire a format un șuvoi de apă ce a hrănit pământul fertil, a fost interpretat ca semn că din ea se va naște un urmaș, conducător al unui popor mare. Béla Bartók a petrecut ani călătorind prin sate din Ungaria, România,

Bulgaria și Turcia, culegând melodii folclorice pe cilindri de ceară. Materialul acesta a devenit baza gândirii lui muzicale. *Amphitrio* au preluat un fragment din această culegere și l-au transformat în emblemă sonoră, așa cum făcea Bartók însuși: reconfigura materialul arhaic, îl aducea în atenție într-un limbaj modern. Astfel se încheie un cerc al continuității muzicale.

„Poppyflower”, floarea de mac e unul dintre cele mai încărcate simboluri ale memoriei și sacrificiului polonez. Bătălia de la Monte Cassino din 1944, câștigată în mare parte de Corpul II Polonez al generalului Anders, s-a desfășurat pe dealuri acoperite de maci roșii, înroșiți, se spune, de sângele celor căzuți. Din acea noapte dinaintea asaltului final a apărut cântecul *Czerwone maki na Monte Cassino* (*Macii roșii de pe Monte Cassino*), unul dintre cele mai emoționante cântece patriotice poloneze. Dar macul are și rădăcini mai vechi: în tradiția populară poloneză era asociat cu somnul, cu visul și cu lumea de dincolo, o punte între vii și morți. Referința la Chopin, o mazurcă jazz în măsură ternară, adaugă profunzime, iar oniricul, de obicei dizolvat în lumina zilei, e păstrat în memoria piesei și prin Cătălin Milea, care a ales perfect saxofonul sopran pentru această completare.

„Echoes of the Wolf Trail” e inspirată din folclorul sârb, unde lupul e mai mult decât un simbol al puterii, e o prezență ambivalentă, la granița dintre lumea oamenilor și lumea spiritelor. În mitologia slavă veche, lupul era asociat cu Veles, zeul lumii subpământene, mediator între vii și morți. În baladele epice sârbe culese de Vuk Stefanović Karadžić în secolul XIX, lupul apare ca animal totemic, ca ghid care cunoaște drumurile ascunse prin pădure, potecile pe care le urmează doar cei inițiați. *Wolf Trail* poate fi drumul invizibil pentru oameni obișnuiți, care leagă locuri și timpuri diferite. O temă care dispare și re apare, ca urmele unui lup în zăpadă.

„Bohemian Horse” imaginează pădurile și spațiile deschise ale Boemiei, o regiune cu o identitate culturală foarte distinctă, care a dat Europei o tradiție muzicală excepțională. Atât de mulți muzicieni ai Boemiei au populat orchestrele europene în secolul XVIII încât expresia „muzician boem” a ajuns să însemne generic un muzician rătăcitor, liber, independent, uneori în sens peiorativ. Calul în folclorul slav e animalul libertății și al spațiului deschis. Pe umerii lui Dvořák și Smetana, *Amphitrio* redau frumusețea pură, amplificată de armonia sublimă a grupului vocal *Blue Noise*.

Toți suntem unici, dar foarte puțini pot produce un asemenea album. E nevoie de resurse, concentrare, nelimitată inspirație și, mai mult decât orice, motivare, într-un mediu istovit de impostori. *Amphitrio* amplifică de câteva ori potențialul muzical al scenei românești, iar concertele lor deja entuziasmează publicul din întreaga Europă. Nu mă impresionează doar conținutul muzical, ci și coerența cu care este adresat publicului. Muzicieni serioși, foarte bine pregătiți, care cântă cu sens și cu plăcere, într-un limbaj complex, livrat într-o sonoritate accesibilă. Și nu prea cunosc un semn de reverență mai nobil decât

conținutul acestui album care celebrează actualitatea prin posibilitățile ei diverse, libertatea, desigur, precum și sursa inepuizabilă de inspirație a culturii europene.

SUMMARY

Berti Barbera

***Amphitrio* – „Timelines”**

Pianist Andrei Petrache, bassist Mike Alex, and drummer Philip Goron form a trio built on complementarity, shared energy, and an admirable unity of purpose. Since 2020, when the group was known as the Andrei Petrache Trio, the initials of the members' names have come together to form the new name. *Amphitrio* stands for European jazz, complex compositions, well-articulated within a shared musical territory they have discovered. We recognize Nordic echoes, Eastern motifs, and a soundscape rendered in detail, with virtuosity and enthusiasm. Acoustic, electric, groove, and plenty of reasons for pleasant surprise. A fresh, contemporary vibe!

“Timelines,” the album released in 2024, stems from a twofold impulse: the desire to create something new and the desire to celebrate freedom. In 2024, 35 years after the fall of the dictatorial regime, *Amphitrio* conceived the “What Freedom Sounds Like” tour across 11 countries—8 of which were part of the former Communist bloc—and an album in which each song draws on a folk element specific to each of these countries: Romania, Hungary, Bulgaria, Germany, Poland, Serbia, the Czech Republic, and Slovakia. Eight countries, eight stories, one common language.